

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.“

Urejuje:

J a k o b D i m n i k,
učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 23.

Ljubljana, 1. grudna 1896.

XXXVI. leto.

Vsebina: Izjava. — Naš sovražnik. — „D.“: Stalni okrajni šolski nadzorniki. — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — J. Ravnikar: Martin in Jera. — Dr. Ivan Borštnik: K šolski higijeni. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica.

Geslo: „Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor.“

I z j a v a.

Podpisani odbor izjavlja, da popolnoma odobrava krepke in odločne besede, s katerimi je „Učit. Tov.“ v članku „Pons asinorum“ precizoval stališče učiteljstva napram „Slovenčevi“ stranki ter obsojal njeno naj-novejše stremljenje: razdvojiti, oziroma privabiti v klerikalni tabor slovensko učiteljstvo.

Nazori, katere je razvijal „Učit. Tov.“ v št. 20. t. l. o verski šoli so naši nazori in uredništvu takega lista izrekamo naše neomejeno zaupanje.

Odbor „učiteljskega društva za črnomeljski okraj“
v Črnomlji, dné 17. listopada 1896.

Tajnik:
Fr. Štefančič l. r.

Predsednik:
Fr. Šetina l. r.

Blagajnik:
K. Engelman l. r.

Odbornika:
Franjo Lovšin l. r. **Fr. Gregorac** l. r.

I z j a v a.

Podpisano društvo je v svojem zborovanji dné 19. listopada t. l. vsprejelo soglasen sklep, da se popolnoma strinja z „Učit. Tovarišem“ gledé verske šole (števil. 20. z dne 16. vinotoka 1896). Ono obsoja

„Slovenčeve“ žaljive in povsem ostudne napade na slovensko učiteljstvo, ter močno obžaluje one visoke (?) gospode, ki mislijo, da še živé v dobi, ko je klerikalizem bil šolska načelna moč. Most za osle — „Pons asinorum“ — pa veledušno prepušča „Slovenčevim“ ljubljencem v lastno porabo. —

Odbor „učiteljskega društva za konjiški okraj“
na Štajerskem, dné 19. listopada 1896.

L. Tribnik l. r.
t. č. načelnik.

Svojimir Šnuderl l. r.
t. č. tajnik.

I z j a v a.

Na podlagi soglasnega odborovega sklepa z dné 15. listopada t. l. izjavlja učiteljsko društvo za litijski okraj, da se povsem ujema z „Učit. Tovarišem“ glede šolskega vprašanja št. 20. z dné 16. vinotoka t. l. ter da obsoja „Slovenčeve“ žaljive napade na slovensko učiteljstvo. „Pons asinorum“ prepuščamo drage volje „Slovenčevim“ gospodom v lastno porabo.

S trdom si je priborilo učiteljstvo sedanje stališče, na katerem more uspešno delovati v blagor mladine in prosvete narodove. Prepričani smo, da se v ohranitev in v zboljšanje tega stališča učitelji ne bomo borili osamljeni, temveč z neoslabljivo pomočjo izobraženih in vestnih krogov in previdnosti vlade.

Litija, dné 15. listopada 1896.

Fran Slanc l. r.,
t. č. predsednik.

Odborniki:

Fran Kovač l. r.

Janko Skrbinec l. r.

Josipina Schott l. r.,
blagajničarica.

Josip Zajec l. r.

I z j a v a.

Na temelju jednoglasnog odborskog zaključka od 19. t. mj. podpisano izjavlja, da se posvema slaže sa člankom o vjerskoj školi uvrštenim u „Učit. Tovarišu“ od dne 16. vinotoka t. g. br. 20. i da „Slovenčeve“ uoredljive navale na slovensko učiteljstvo najodlučnije odsudjuje. „Pons asinorum“ neka „Slovenec“ zadrži za sebe.

Predsjedništvo „Učiteljskoga društva kotara Volosko“,
Kastav, 20. listopada 1896.

Podpredsjednik:

J. Makarović l. r.

Predsjednik:

Božo Dubrović l. r.

Tajnik:

Fran Rubeša l. r.

Julij Miran l. r.

Aug. Raičić l. r.

blagajnik.

Naš sovražnik.

I.

Betrog'nes Volk, erkenne sie —
Es sind dieselben Scharen,
Die mit des Teufels Phantasie
Der Menschheit Henker waren!

Soli in učiteljstvu najnevarnejši sovražnik je klerikalizem. To znamenovanje izvira sicer iz besede „clerus“, vendar ni vsakdo, kdor prisega klerikalizmu zvestobo in udanost, klerik. Ne, nahajajo se duhovniki, ki niso klerikalni, so pa tudi lajiki, ki tiče v klerikalizmu čez glavo. Klerikalizem je duševna smer, ki ima svoje pristaše v vseh stanovih ter teži na to, spraviti družbinske uredbe in naprave pod oblast in poveljstvo duhovnikov in izpodriniti vso posvetno oblast. Pri vsem tem pa pusti posvetni oblasti čestokrat vse naslove in pravice, te pa le navidezno, voditelj vsemu je pa le klerikalizem.

Klerikalizem ni nova prikazen, ampak je zelo star ter je prozročil v svetovni zgodovini že mnogo prepirov in tudi krvavih bojov s posvetno oblastjo, kateri je hotel odtegniti vso moč in vpliv. Dasi je bil že sto in stokrat osramočen in premagan, vendar si je znal vedno zopet pomagati na noge.

Klerikalizem deluje po jezuitskem načelu, da je namreč dovoljeno vsako, tudi še tako krivično sredstvo, da le doseže svoj namen; zato se ne ogiblje tudi lažij. V monarhičnih državah se kažejo klerikalci kot zaslonba in podpora prestolom, v ljudovladah pa strežejo ljudovladskim državnim zakonom. V Franciji se menjuje njihov „Vive l'Empereur!“ s klicem „Vive la republique!“ in prepričani smo, če bi jeden na Francoskem živčih prestolnih pretendantov bil izvoljen kraljem, gotovo bi ga klerikalci takoj pozdravljali z „Vive le roi!“ Ta hinavščina cele stranke se kaže tudi v Avstriji dan na dan. Čeprav je klerikalizem po svoji naravi nasproten vsaki omiki in ji biti mora tudi nasproten, vendar trde njegovi pristaši tudi javno, da se jim naša šola zato studi, ker odpira narodu oči ter ga privaja vedno bolj do duševne samostojnosti. Dasi klerikalizem vedno vpije, da naj se skrči šolska dolžnost, da morajo dobiti nadzorstvo duhovniki v roke ter se izključijo iz nadzorniškega posla strokovnjaki, da naj se izbacnejo iz šole realije — torej zahteve, ki tirajo narod očividno v temo in nazadnjaštvo, vse te zahteve ga nič ne motijo, da se drzne vpiti na vsa usta, da je prijatelj prosvete in omike! Tako cvete v tem taboru laž ter izvablja tem potom narod na pota, ki ga peljejo v nesrečo in pogubo.

V Avstriji je dobil klerikalizem zadnji čas velik vpliv, katerega posebno učiteljstvo čuti po vseh udih in kateri bi usekal naši mladini

že globoke rane, ko bi ga učiteljstvo ne odbijalo tako krepko. Res je, da smo do sedaj bili zavarovani pred duhovskim nadzorstvom in pred Liechtenstein-Karlonovim šolskim zakonom, ali naredbenim potom se izliva klerikalni duh polnim tokom čez naše glave. Ne dajmo se torej premotiti: vladajoči krogi poslušajo klerikalizem in vse naredbe, katere bi našo svobodo že davno pokopale, če bi bili figamožje in nezavedni kukci, imajo svoj vir v našem podedovanem sovražniku. Res sreča smo učitelji za avstrijske narode, da se toliko zavedamo v svojem važnem poklicu, da imamo še proste misli pri svojem delovanju v šoli. Učiteljev duh je duh šole in duha pa ne vežejo zakoni in službeni reglement. No, ne bodimo pa preoptimistični, bodimo pozorni ter čujmo in čujmo, kajti tisti čas, ko so ljudje spali, prišel je sovražnik in je zasejal ljulko med pšenico.

Dvakrat pa veljaj ta opomin dandanes vsem našim tovarišem: imejte odprte oči ter glejte, kaj se godi pred vami! Klerikalizem se nam kaže navidezno tudi prijazen in naklonjen, pošilja nam iz svoje stranke krive preroke čestokrat v ovčjih oblačilih, v svojem notranjem so pa grabljivi volkovi. Ne samo, da varujemo sami sebe pred temi poslanci našega podedovanega sovražnika, tudi naš narod moramo svariti pred njim! Versko šolo zahtevajo ti ljudje samo navidezno, v istini pa hočejo imeti klerikalno šolo. Nekateri njihovi voditelji in pristaši trdijo sicer, da to ni res, a katoliški shod v Solnogradu nam je pa jasno pokazal njih program.

Iz vsega tega sledi, da učitelji s klerikalci ne moremo sklepati miru. Boj so nam napovedali sami in za nas, ki se ne maramo klanjati liki pohlevne ovčice ter nečemo biti ničle na svetu, je ta boj življensko vprašanje, katero moramo rešiti tako, da ugonobimo klerikalce. Ž njimi mir sklepati, bi se reklo, odrekati se svoji časti, ugledu in veljavi. Kakor osat ne rodi smokev, trnje ne grozdja, tako tudi klerikalci ne morejo gojiti ljubezni za izomiko mladine in naroda; oni so rastlina, katero je treba posekati ter vreči v ogenj, da postane mrtev pepel. —

Stalni okrajni šolski nadzorniki.

Ni več dolgo do tega, da se bo izvršila v našem ljudskem šolstvu izprememba, ki utegne na naše narodno šolstvo, osobito pa na razmerje med učiteljstvom in nadzorništvom, tako korenito uplivati, da bi se še sanjalo ne vsakemu, ki ne pozna vseh skrivnih kotichev v tem delu naše ustave in ki more le skozi motna okenca opazovati ukvarjanje duševnih žrecev in njih višjih tvoriteljev ob ognjišči prosvete. Poskus v Gališki se je baje obnesel in visoko mi-

nisterstvo je spoznalo za dobro, da se po vseh kronovinah nadomestijo, dosedanji začasni šolski nadzorniki s stalnimi.

Mnogo dobrega bode prinesla ta izprememba, in marsikateremu učitelju, ki je moral doslej, ko kameleon svojo barvo, izpreminjati svoje delovanje, da ustreže vedno menjajočim se nazorom svojih nadzornikov, odleglo bo na stare dni. Zares, bilo je gotovo težavno obračati vso pozornost sedaj na pouk v slovnici, sedaj v računstvu, sedaj v nemščini, liki mislim, ki so se križale v glavah nadzorujočih oseb, ne glede na to, da ima vsak posameznik tudi svoje nazore in izkušnje. V bodočnosti se bo obrnilo v tem na boljše.

Dozdaj so se izbirali za nadzornike večkrat možje iz kroga ljudskih učiteljev, kar je tudi popolnoma prav, ker le učitelj more pogledati učitelju na dno duše, le tisti, ki je sam poučeval, zamore tudi pouk presojati; toda pri izbiranji so gledale oblasti v prvi vrsti, da dotičnik ni čutil in simpatizoval z narodom, kojega bi naj pomagal povzdigniti na višjo stopinjo omike. Saj zavednega narodnega učitelja ne potrdijo niti za zastopnika v okrajni šolski svet, kaj li še za kaj višjega! Med učiteljstvom pa ne nahaja se dosti svetlih zvezd, ki bi naj s svojo duševno vzvišenostjo razsvetljevali um in ogrevali srce svojim tovarišem v njih težavnem poklicu. Ni čuda tedaj, da so večkrat bili nadzornikom imenovani možje srednje vrste, kojih duševni nivô ni segal ravno visoko in ki bi se mogli še marsikaj koristnega in prepotrebne naučiti od učitelja novince, pehajočega in hrepenečega po vsestranski izobrazbi, možje, ki so bili najbolj srečni, ako je njih ljubljena nemščina процvitala in šla v klasje, možje, ki niso bili senca drugih učiteljev — pedagogov — narodnjakov, a katerim so bili vsekakor odločeni za duševne varuhe, — z jedno besedo: izbirali so se možje, ki so ugajali c. kr. okr. glavarjem. Takim nadzornikom bo odklenkalo z novo prena redbo za vedno in dvomimo, da bi se le jednemu učitelju, ki mu je vzgoja in omika naroda zares na srcu, porosilo za njimi oko. Izpraznjena mesta v krogu narodne prosvete bodo zasedli gotovo možje večje duševne izobrazbe, praktični in izkušeni učitelji ljudskih in meščanskih šol, saj inace bi jih naša štedljiva uprava gotovo ne uvrstila med uradnike VIII. činovnega razreda, a poiskala jih bo gotovo tudi nekaj med profesorji na srednjih šolah, osobito učiteljščih in vadnicah, ki se bodo pa morali odsihdob posvetiti popolnoma svojemu poklicu, ne pa ga izvrševati ko doslej, hoté ali nehoté, kot kako postransko reč.

Če se bode vlada ozirala na ljudske in meščanske učitelje, bi se tudi med učiteljstvom začelo intenzivnejše duševno kretanje in nadepolni duhovi bi se po sposobnostnem izpitu ne zakrknili — seve častnih izjem je že tudi sedaj — in ne dali slovesa nadaljnemu izobraževanju.

Z novim šolskim nadzorništvom se bomo približali tudi za jeden korak popolnemu poddržavljenju vsega šolstva, kar bi bilo prekoristno za njegov razvoj. Podržavljenja pa si ne mislimo, kot kako skrajno centralizujočo naredbo, ki bi se ne ozirala na različne krajevne potrebe, ampak tako, da bi deželni šolski sveti — ki so itak predaleč, da bi spoznali krajevne in osebne razmere, a dosti blizu, da so vrata protekcije na stežaj odprta — izgubili svoje velike pravice, a okrajni šolski sveti naj bi pridobili na svoji veljavi.

V marsikaterem oziru bodo se torej naše šolske razmereboljšale pod stalnim nadzorništvom, toda le, ako bode vlada nastavljala na ta velevažna mesta za svoj poklic in za duševen razvoj narodov plamteče može, ki bodo smatrali nemščino le kot malenkosten del učnega smotra, ki imej svoje težišče v temeljiti izobrazbi na podlagi materinščine, ne pa može, ki bi se pod krinko napredka utihotapili v to osebno stražo duševne prosvete, a koji bi cenili napredek le po večjem ali manjšem znanji nemščine. Mi ne storimo le svoje časnikarske dolžnosti, ako pravočasno opozarjamo vse vplivne rodoljube, osobito naše državne poslance, naj pazijo, kako se bodo izvršila imenovanja stalnih nadzornikov po naših slovenskih pokrajinah, ampak nam narekuje že čut golega človekoljubja, da opomnimo širše kroge na ta znamenit korak, ki ga namerava vlada, kajti smili se nam učiteljstvo, ki itak nima ničesar dobrega, da bi moralo po 20, 30 let zdihovati pod kakim svojevotnim nadzornikom, kojega dejanje in nazori bi bili v obraz iz dnu srca izvirajočim prepričanjem, smili se nam generacija, ki bi morala zaradi jednega njej nenaklonjenega moža trpeti v tretje koleno, in odločno povdarjamo: boljše, da sede po vseh sodnijah in davkarijah po Slovenskem nam neprijazni ljudje, kakor pa da zasedejo trije, štirje nadzorniki mesta, raz katerih lahko bičajo naših sinov sinove.

„D.“

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

H.

O zgodovini avstrijsko-ogerske pogodbe.

drugi priliki že smo omenili, da je pridobil Ferdinand I. l. 1526. med drugimi deželami tudi Ogersko. V bitki pri Mohaču je bila popolnoma poražena ogerska vojska in je padel zadnji ogerski kralj Ludovik II. ter zapustil svoje dežele Ferdinandu I. S tem je bila uničena ogerska država, ki je izgubila samostalnost. Sicer je izvolila neka stranka kot protikralja Ivana Zápoljo in se opirala na zakon

z leta 1505., po katerem ne more noben tujec zasesti ogerskega prestola. A razumnejšim rodoljubom je bilo koj jasno, da bi po hudem porazu osamelo Ogersko končno uničili Turki. Palatin Štefan Bathory je torej sklical ogerski deželni zbor, ki je izvolil v Požunu dne 16. grudna leta 1526. avstrijskega nadvojvodo Ferdinanda kot ogerskega kralja.

K izvolitvi so zelo pripomogle dedinske pogodbe med Habsburžani in Jagelonci. Ferdinandova žena Ana je bila sestra zadnjega ogerskega kralja, ki je bil oženjen s Ferdinandovo sestro Marijo. Na volitev je tudi vplivalo dejstvo, da je bil Ferdinand že nekaj prej izvoljen kot češki kralj in tako vladal tudi Češko, Moravsko, Šlesko in Lužice. Merodajno je tudi bilo, da je bil tedaj Ferdinandov brat Karol V. nemški cesar, ki je postavil Ferdinanda kot svojega namestnika na Nemškem. Tako so dobili Madjari mogočnega vladarja, ki bi jih branil turškega nasilstva.

Ferdinand je slovesno obljubil, da bode vedno branil in spoštoval zakonite pravice in svoboščine Ogerske in nje prebivalcev. Ogersko je bilo torej po osebnem edinstvu združeno z avstrijskimi in češkimi deželami. V posebni stiski pa so se zastopniki imenovanih dežel skupno posvetovali o sredstvih, kako bi uspešno se ustavljali tujemu sovražniku, zlasti pa Turkom. Tako je nastalo tudi nekaj osrednjih uradov, ki so na to delali, da bi tesneje spojili posamezne dežele. Taki osrednji uradi so bili dvorni urad s političnim delokrogom, dvorna komora kot denarstvena oblast in tajno svetovalstvo.

Ti osrednji uradi niso imeli nikake pravice, da bi se smeli baviti tudi z ogerskimi rečmi, ker je ogerska ustava temu nasprotovala. Vendar se pa je to večkrat pripetilo, in polagoma so smatrali na Ogerskem in Avstrijskem nekatere reči kot skupne. Tako se je v teku let razširilo osebno edinstvo, ker se je Ogersko približevalo Avstriji posebno zaradi skupnega odpora zoper tuje sovražnike. Zdatno so spremenili državnopravne razmere med Habsburžani in Ogersko leta 1687.

Leta 1683. so pridrli Turki do Dunaja ter ga oblegovali. Kristjani so pa tam srečno premagali Turke, ki so se morali nazaj umikati na Ogersko. Cesarska vojska je po slavnih zmagah pregnala Turke tudi iz Ogerske, in šele sedaj so vladali Habsburžani vsi Ogerski. Na požunskem deželnem zboru l. 1687. je kralj Leopold I. pomilostil vse upornike, izvzemši grofa Tekelija, ki je pobegnil na Turško. Ogerski stanovi so hvaležno priznali slavne čine cesarske vojske in sklenili, da imajo Habsburžani dedno pravico do ogerskega prestola, dokler bodo imeli moških potomcev. Tako so se stanovi sami odrekli volilni pravici. Na Leopoldovo zahtevanje so tudi ogerski stanovi odpravili člen 31. zlatega pisma z leta 1222., po katerem so imeli pravico z obo-roženo silo se ustavljati kralju, ako bi slednji kršil kako določbo zlatega pisma.

(Dalje prih.)

Martin in Jera.

(J. Ravnikar.)

Sedemnajsto poglavje.

Bolna žena ravna pač izvrstno.

Bolnica ga spozna takoj po njegovem kašlju ter se oglasi: O Bog, Bog, Jurij, to je starešina! Gotovo mu še nisi plačal kruha in surovega masla, kar si bil kupil od njega za mojo juho.

Jurij: Za božjo voljo, mati! Ne skrbite za to! Saj mu bodem zato delal, kadar pride čas žetve in košnje.

„Ali, on te ne bode čakal“, rečejo mati, Jurij pa gre iz sobe k starešini.

Bolnica zdihne: „Od našega prepira — Bog mu odpusti, — me je vedno nekaj zbolelo v srci, kadarkoli sem ga videla. Oh, Bog moj! In uprav pred mojo smrtjo pride zopet k nam! Božja volja je, da mu vse odpustim, vso mržnjo do njega pozabim — in pomólim za njegovo dušo. Tako tudi storim.“

„Bog moj, ti si privolil, da je prišlo do onega prepira! Odpusti mu, Oče nebeški! Odpusti mu!“ Zdaj sliši starešino govoriti, prestraši se in pravi:

„O Bog, hud je! O moj ubogi Jurij! Radi mene prideš ž njim navskriž.“ Še jedenkrat ga sliši govortiti, na kar izgubi zavest.

Jurijče skoči iz sobe k očetu in kriči: „Oče, idite brž notri! Zdi se mi, da so stara mama umrli.“

Milan reče preplašen: „Jezus, Marija! Starešina, moram v sobo.“

A starešina pravi na to: „Da, da, velika škoda in nesreča za to čarovnico.“

Jurij ni slišal njegovih nesramnih besedi, ker je odšel urno v sobo.

Bolnica se za nekaj časa zopet zaveda, odpre oči in vpraša Jurija: „Ali je bil hud? Gotovo te ne počaka za dolg!“

Jurij: Ne mati, pač narobe, prinesel mi je dobro in tolažilno vest. Ali ste že kaj boljši?

„Sem“, odvrnejo mati, pogledavši ga revno in otožno. „Kaj dobrega nam je ta človek donesel? Kaj si rekel? Ti me s tem le tolažiš, sam pa trpiš. On ti je pretil.“

Jurij: Ni storil tega, mamka, Bog mi je priča. Prijavil mi je, da so me vsprejeli na delo pri zidanji cerkve, imel bodem 1 K 60 h plačila na dan.

Mati: Moj Bog! Ali je to resnica?

Jurij: Resnica je, mati, delo bode trajalo celo leto.

Mati: Zdaj umrjem lažje, Jurij! Ljubi Bog v nebesih, ti si vender dober! Bodi jim vedno tako dober! Jurij, ti pa veruj in udaj

se Bogu, dokler si živ, zakaj gola resnica je: Bog siromakov nikdar ne zapusti.

Nekaj časa pomolči, a potem nadaljuje zopet:

„Vidim in tudi čutim, da se mi bliža zadnja ura mojega življenja. ne da mi dihati. Jurij, rada bi se poslovila.“ Jurij se strese, vzame kapo raz glavo, pade na kolena pred materino posteljo, sklene roki, obrne oči proti nebu, a ne more od jokanja in ihtenja niti besedice izpregovoriti.

Na to mu rečejo mati: „Ohrabri se, Jurij, ter upaj, da se vidimo zopet — v svetih nebesih. Smrt je samo začasen trenutek, jaz se ga ne bojim. Vem, da moj Odrešenik živi in da bode on čuval moj pepel, a kadar se moja okostnica preobleče zopet z mojo kožo, takrat bode tudi moje telo gledalo Boga. Moje oči ga bodo gledale, ne pa tuje.“

Jurij pride nekoliko k sebi in pravi: „Blagoslovite me, ljuba mati! Ako je volja ljubega Boga, pridem tudi jaz kmalu za vami v večnost.“

Starka nadaljuje:

„Čuj me, Oče nebeški, ter podeli svoj blagoslov mojemu otroku — jedincu, ki si mi ga dal in katerega tako gorko ljubim! Jurij moj, kakor je ljubi Bog Izaku in Jakobu radi njiju očeta Abrahama dodelil veliko dobrega, tako naj tudi tebi radi mojega blagoslova podeli vsega, česar potrebuješ za življenje, veseli se ter slavi in poveljuj njegovo sveto ime. Poslušaj me dobro, Jurij, in stori, kar ti rečem. Vadi svoje otroke reda in dela, da se ne pokvarijo v revščini ter da ne bodejo neredni in malomarni. Uči jih, da zaupajo v Očeta v nebesih, od katerega imajo vse pričakovati, ter da ostanejo pravi bratje in sestre v sreči in nesreči. Le tako bodejo tudi v siromaštvu zadovoljni.“

Odpusti tudi starešini; kadar pa umrjem, in ko si me že pokopal, idi k njemu in mu povej, da sem mu pred svojo smrtjo vse odpustila. In če Bog usliši mojo molitev, bode zadovoljen in srečen, sam pa bode, predno pojde k ljubemu Bogu na račun, spoznal svojo krivdo.“

Čez nekaj časa rečejo mati zopet: „Jurij, daj mi jedno ali drugo knjigo „Življenje svetnikov in svetnic božjih“, moj molitvenik in pisanje, ki leži pod mojo pečo v škrinji.“

Jurij vstane in prinese vse materi; ta pa nadaljuje:

„Zdaj naj pridejo semkaj vsi otroci.“ Ti pridejo k postelji od mize, pri kateri so sedeli in jokali.

Otroci pokleknejo pred mater, a ona jim reče:

„Ne jokajte, otročiči moji! Vaš Oče v nebesih vas že preskrbi in blagoslovi. Bili ste mi ljubi in dragi in boli me zelo, da vas zapuščam tako uboge in brez matere. — Ali udajte se v voljo Božjo in zaupajte v vsem ljubega Boga — tudi če bi se vam še tako slabo godilo, ker pri njem najdete še več kakor očetovsko pomoč in lju-

bezen. Mislite na me, ljubi moji! Jaz vam sicer ne zapuščam ničesa; toda to pa vem, da sem vas vedno imela rada in da ste me tudi vi ljubili.

Glejte, te dve sveti knjigi in ta-le molitvenik so ves moj imetek, toda ne prezirajte tega, otroci moji! Vsebina teh knjig mi je bila tisočkrat v hudih in slabih dneh v tolažbo in okrepčavo. Božja beseda, otroci, naj vas tolaži in veseli. Ljubite se med seboj, dokler živite ter bodite odkritosrčni, zvesti, ljubeznjivi in postrežljivi proti vsakemu, le potem boste zadovoljni v življenji.

A ti, Jurij, hrani jedno od teh svetih knjig za Franjico, drugo za Jurijča, molitvenik pa za najmanjšega otroka, kot darilo in spomin od mene. Za tebe, Jurij, nimam pa prav nič, no, tebi tudi ni treba, ker vem, da me ne pozabiš.

Zdaj pokličejo mati še jedenkrat malega Jurijca: „Podaj mi ročico, ljubček moj! Kaj ne, ti ne vzameš nikdar več kaj tujega!“

„Nikoli več, mamica, verujte mi, nikdar več!“ odgovori Jurijče in bridko joka.

„Zdaj verjamem, molila bodem in prosila zate ljubega Boga“, rečejo mati. „Glej, to-le pismo izročim tvojemu očetu, dobila sem ga od župnika, pri katerem sem služila. Kadar dorasteš, čitaj ga, misli name ter bodi pobožen in veren.“

To je bilo spričevalo pokojnega župnika Kristana z Vač, v katerem je bilo pisano, da je bolnica — ime ji je bilo Katra — služila pri njem deset let ter da je ves ta čas opravljala gospodinjstvo pošteno in skrbno v popolno zadovoljnost. V tej službi si je tudi prihranila precej denarja, ki ga je oddala svojemu ranjkemu možu, za kar je ta kupil travnik, katerega je v pravdi dobil starešina.

Na to je pisanje izročila Juriju ter je nadaljevala: „Imam še dve dobri srajci, od katerih pa ne smeš nobene v krsto deti; ta, ki jo imam na sebi, je dobra za grob, v katerem vse strohni. Moje krilo in moja dva predpasnika daj precej, ko umrjem, sosedom Rezi, da jih predela za otroke.“

Za tem reče zopet: „Poglej rano na Franjičini glavi, Jurij, ima zopet odprto. Skrbi tudi vedno, da so otroci omiti in počesani. Vsako leto pripravi koristnega jetičnika in bezgovega cvetja, pa jim kuhaj čaj, da se jim čisti kri, ker imajo pokvarjeno. Če ti je le mogoče, kupi jim jedno kozo. Franjica je zdaj že tako velika, da jo more pasti in varovati. Hudo mi je, Jurij, ker ostaneš sam, toda ohrabri se ter stori, kolikor ti je mogoče. Delo pri zidanji cerkve ti bode zdaj že nekaj pomagalo. Zahvaljen bodi Bog tudi za to.“

Zdaj utihnejo mati; oče in otroci so klečali še malo časa ter so molili vse molitve, kolikor so jih znali na pamet. Na to vstanejo in Jurij reče materi:

„Mati, vam še kaj prinesem, da vas pokrijem.“
 Mati mu odgovore: „Jurij, ni potreba! Hvala Bogu, zdaj me ne zebe, ali ti moraš precej z dečkom k zidarjevim.“

Jurij namigne Franjici, da naj gre iz sobe ter ji pošepne: „Pazi na mater, če bi jim bilo pa slabše, pridi sama ali pa pošlji Minko po me k zidarjevim.“ — (Dalje prih.)

K šolski higijeni.

(Dr. IV. Borštnik.)

IV.

(Dalje.)

Telesne kazni so odpravili in zdaj je šola glede kazni še na slabšem, bi skoro mislil, prava Scila in Karibda. Da je največja nesmisel tisto duhomorno prepisavanje, dekliniranje in konjugiranje za kazen, ni treba šele tu omenjati; nič manj škodljiv ni navaden zapor v šoli, četudi skupen in pod nadzorstvom učitelja! Saj je vendar že to maksimalno, kar mora otrok obligatno presedati v šoli in zdaj pride še „kazen“. Če bi otrok tudi ničesar ne delal v tisti uri, ko je zaprt, se njegov duh vendar ne odpočije, ker ni — prost. Morda se zboljšajo s časom razmere in zginejo počasi z raztočim vpoštevanjem male vrednosti vseh prestopkov otrok tudi kazni iz šole, posebno če pomisli učitelj, da z vsako kaznijo, naj ima to ali drugo obliko, samo ovira pouk. Isto velja o zaporih v prostih dneh, nedeljah i. dr.; še če otrok cel dan skače, se komaj odpočijejo možgani od tedenskega dela in se vsposobijo za prihodni teden, ne pa, ko ima otrok ta dan zadostiti še svojim verskim zahtevam. Na etično vrednost kaznij se niti ne oziram, dovolj je vse to, da pridem do zaključka: učitelj, ki ljubi otroke, hoče otrokom dobro in narodu svojemu koristiti, upoštevač važnost čilosti in naobrazbe, bo iskal svojo didaktično moč v čem drugem kot v kaznih!

Nič manje pomanjkanje kot pri učeči se mestni mladini, ni pri oni na kmetih. Tu je slaba obleka, slaba hrana, in — slabo, temno, zakajeno stanovanje! Bodimo pravični! Če zahtevamo od otroka, ker vemo, da mora tako biti, da se navadi toliko in toliko, ne zahtevajmo od njega, da bi si pri tem pokvaril svoje zdravje, svoje oči i. t. d. Tudi tu moramo obrniti svojo prošnjo do javne dobrodelnosti z jedne strani, z druge samo šolsko učenje zahtevati.

Sicer se pa lahko javno reče in tu je za to mesto, da je ta položaj, v katerem se nahaja naša šola, naša mladina nenormalen, ker se mora obračati na dobrodelnost, na milost, ki je za dobro urejeno človeško družbo nekaj nenormalnega, nepotrebnega in nazadnje tudi

človeške dostojnosti nevrednega. Stvar države bi bila, da skrbi za svojo mladino, jo naobrazi in si vzgoji dobre bojevnike za kulturni boj, ji dá to, kar smo zahtevali in še več. Vendar ona za to nima časa, in če se kdo pripravi take članke pisati, mora že naprej vedeti, da ne doseže ničesar, ker tisti, katere narod izbira, da bi vladali in kateri se na raznih shodih tako radi kažejo s svojo vladarsko gloriolo, so le zato zbrani, da sedé in dovoljujejo budget za — vojaščino, otroci pa umirajo na škrofulozi in jetiki! V Ameriki ni vojske, ljudske vojske, zato so pa tudi razmere druge; splošna naobraženost je velikanska in z njo so se povzdignila naglo vsa dobra. Naravnost uničujoča kritika za ljudomorno delovanje evropskih vlad je članek, katerega je prinesla te dni neka poljska revue-ja*), kjer poroča prof. A. Okolski o spisu ruskega delegata na razstavi v Chicago: „Javni pouk v zveznih državah sev. Amer.“ Evo nekaj števil! Govore dovolj, brez vsake opazke:

Leta 1894. so porabile zvezne države od 458 milijonov dolarjev skupnega budgeta 200 milijonov dolarjev za šole (skoraj polovico!) in 23% vsih stanovnikov obiskuje šole! V primeri s tem obiskuje šole na Angleškem 16·3%, na Švedskem 15·4%, na Francoskem 15%, na Laškem 9·6% itd. od vsih prebivalcev. Še nekaj iz istega članka! L. 1870. so imeli v Zveznih državah 116·312 šolskih poslopij v vrednosti 130 milijonov dolarjev, l. 1891. pa 229.118 šol. posl. v vrednosti 382 milijonov dolarjev. To je napredek, prav „amerikanski“ napredek! Tako, zdaj upam, si lahko vsak razlaga, zakaj je Evropa v vseh stvareh tako daleč za Ameriko. Ta oboroženi mir, v katerem mi živimo, nas zastrupi počasi — vendar gotovo! In vendar vsi vemo, da si kljub pomanjkanju vojske nihče ne upa napasti Zveznih držav. Lansko jesen je zelo mikalo Angleže malo prikrojiti svet, pa so se premislili. — V spominu nas vseh je še živo, kako umejo v slučajih potrebe Severo-amerikanci izteptati iz tal svojo floto in armade stresajo tedaj kar iz rokavov! Denar ima moč, in vidi se, da je ljudsko blagostanje tudi nekaj vredno; seveda najprej se mora država sama sebe zavedati in vedeti, kaj je njena dolžnost.

Ko me je obiskal lansko leto prijatelj dr. Podding iz Dorpada in zanimajoč se za higijenične razmere dunajske, podal se je na centralno pokopališče in v razne šole, ter imel je več dobrih in slabih opazk. Splošno je pa ponesel prijazen vtisek naših higijeničnih razmer v svojo severno domovino. Kako drugačen bi bil ta vtisek, če bi on videl kje tako šolo, kot sem jo imel jaz priliko gledati, kar sem pred leti obiskal svojega sorodnika na Dolenjskem. In

*) Ateneum, Maj, 1896, Tom II. Seszyt II. str. 249—263 Oswiecenie publiczne w Stanach Zjednoczonych Am Pótnocnej.

še le njegovo učiteljsko stanovanje — bore, to je splendidnost pristojne vlade; „bon ton“ „chevalier“ tega ona ne pozna. Morda se je položaj osivelega moža kaj zboljšal v letih, vendar vtis, ki so ga napravile te razmere na mene, ostal je nepremenjen in hranim ga kot karakteristikon naših šol in last not least naše vlade in poslancev.

Naši dopisi.

Iz Štajerske. (Slika „verske“ šole.) Kakor kažejo izjave slavnih učiteljskih društev, se p. n. učiteljstvo strinja z načeli objavljenih v vrlem „Učit. Tovarišu“ glede verske šole, da bodi v njej pouk v soglasju s katoliško vero, mladina vzgojui se versko-nravno in učiteljski stan bodi neodvisen in samopraven.

Nikdo učiteljskega stanu si pa ne želi take verske šole, oblasti in ravnanja s šolo in učitelji, kakor se javlja v nastopnem resničnem slučaju:

Nek mlad župnik in katehet postane tudi krajni šolski oglednik in se kmalu izjavi, da ima sedaj tako oblast na šolo in učitelja, da ga more kar na vrvi okolo voditi.

Hvalil se je sam, kako je že poprej kot kaplan v časopisih in pri oblastvih učitelje zdeloval in preganjal ter je to svoje zlobno ravnanje še zdaj posebno nadaljeval. Učitelja, ki je bil ves čas v občini sploh preljubljen in zaradi svoje veljave častno odlikovan, obrekoval je pri občinstvu in oblastvih, ga v cerkvi nesramno ošteval in ob veljavo deval, šuntal ljudi zoper njega, mu zvijačno disciplinarno preiskavo napravil, s tem deloval na njegovo premeščenje in ga slednjič tudi pregnal.

V cerkvi je tudi župljane ostudno ošteval rekoč, da se ne boji nikogar.

O šoli je na leci govoril, da sedanje medverske ali brezverske šole niso za ljudstvo, otroci so v nevarnosti v šoli vero izgubiti, stariši naj učijo otroke doma. Se ve, da ni vedel nobenega slučaja navesti za to trditev. Ker je pa imel čast priti v šolo, je pa pri verskem pouku ošteval učence s psokvami: butelj, teslo, tepec, trep, bik, osel, šema, štokrlja, ti stari (stariši) in ti mladi ste biki i. t. d. in h koncu svojega vzornega (!) pouka učence odslovil: „marš domu!“ — brez molitve!

Kaj ne čč. gospodje tovariši! — to je menda idealna slika novodobne verske šole po kateri tistijo gospodje, ki gradijo učiteljem „pons asinorum!“

Pritrdili mi boste čč. gospodje tovariši, da tako ravnanje z učitelji in tak verski pouk s toli ostudnim psovanjem mladine presega vse meje prave krščanske vzgoje.

Take verske šole se bodo merodajni krogi in vsi učitelji branili do skrajne meje. —

Vestnik.

Naša presvetla cesarica je praznovala dné 19. listopada svoj imendan. Globoki dinastiški čut, ki spaja narode te morarhije nerazrušljivo s slavno dinastijo Habsburgov, zrcali se nam še posebno v neomejeni ljubezni in spoštovanji do Njiju Veličanstev, cesarja Frana Josipa in cesarice Elizabete! Vez najpresrčeneje rodbinske ljubezni spaja vse člene naše vladarske hiše v najvzglejnejšo rodbino, a ta vez se vije in objema tudi srca vseh zvestih podanikov. Ta vez nas spaja vse v jedno družino, kateri je skrben oče Fran Josip I., ljubeča mati pa soproga mu Elizabeta. Ob takem razmerju je seveda tradicija, da vsakega pomembnega dne, vsakega važnega rodbinskega dogodka se veselimo — vsi! V zavesti nerazdružene ukupnosti našega naroda slovenskega s cesarsko rodbino našo klicali smo tudi dné 19. m. m., na Nje imendan: Bog nam hrani našo cesarico in vladarico Elizabeto!

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gospod Žibert Anton, učitelj na Jezici 2 gld.; gđc. Marijana Majer, učiteljica v Karpanu (Istra) za 2. polovico t. l. 2-40 gld.

Učiteljski konvikt: Bl. g. Franc Višnikar, državni in deželni poslanec, dež. sodn. svetnik i. dr. 10 K; vč. g. kanonik Andrej Kalan izročil 210 K in sicer 200 K kot zapuščina, dne 2. listopada 1895. l. umrlega nadoskrbnika g. Fr. Pevic-a in 10 K pa kot zbirka „Slovenca“. Bog plati!

Koncerta „Glasbene Maticice“, katera sta se dne 14. in 15. m. m. vršila v „Narodnem domu“ v korist družbi sv. Cirila in Metoda, vspela sta v moralnem in gmotnem oziru dobro. Vendar se je pa z opravičenostjo pričakovalo, da bo gmotni uspeh z ozirom na dobrodelni namen še povoljniji. Razven pevskih toček, pri katerih je novi koncertni vodja g. Čerin pokazal svojo spretnost in veliko nadarjenost, je občinstvu posebno ugajala E. Gangl-ova gledalska slika »Materine sanje«. Slovenski učitelji smemo res biti ponosni na našega nadarjenega in delavnega tovariša g. E. Gangla.

Jour fixe „Slovenskega učiteljskega društva“ bo v sredo, dne 2. t. m. Prijatelji slovenskega učiteljstva dobro došli! Začec ob 8. uri zvečer.

Prošnja. Vse p. i. tovariše in tovarišice, katerim smo poslali „Domačo vzgojo“ v razpečavanje, prosimo, da nam pošljejo novce za prodane knjige. Kdor ima pa še kaj nerazpečanih knjig, naj jih pa obdrži; mogoče se mu posreči, pri kaki priliki jih spraviti v denar. Za našo organizacijo potrebujemo tudi denarja; zatorej: le na delo — vsak po svojih močeh in razmerah!

Na meščanski šoli v Krškem je razpisano četrto učno mesto za zgodovinsko-jezikovno skupino z letno plačo 800 gld. in zakonitimi normiranimi služb. dokladami. Prošnje do 15. grudna t. l. okr. šol. svetu v Krškem.

Slovenskemu učiteljstvu! S tolikim naporom ustanovljena „Knjižnica za mladino“ je v nevarnosti, da — preneha izhajati. G. urednik Gabršček nam je sporočil, da „Knjižnice“ ne more več izdajati, ker bo imel do konca tekočega leta — 1200 gld. deficita. Temu se tudi ni čuditi, ker ima to prekoristno podjetje do zdaj samo 500 naročnikov.

Tovariši! Nikakor ne smemo pripustiti, da podjetje, ki je zares učiteljstvu slovenskemu v čast, mladini slovenski pa v veliko korist, tako sramotno propade! Potrudimo se, delajmo z vsemi močmi, da rešimo našo „Knjižnico“ pogina.

Ponavljamo besede, ki jih je o tej stvari govoril g. J. Dimnik ob priliki glavne skupščine v Opatiji. Vsaka šola bodi naročnik, a sveta bodi učitelju dolžnost, delovati na to, da dobi „Knjižnico“ kar največ naročnikov in podpornikov. V zavednih narodnih krogih, pri krajnih šolskih svetih, občinskih odborih, slovenskih posojilnicah in sploh pri vsaki ugodni priliki agitujmo za njo.

Tu ne delamo za kak dobiček podjetniku, kajti, kakor je znano, noče imeti g. Gabršček pri tem podjetju nikakoršne koristi, pač pa se kaže, da bo imel baš nasprotni uspeh.

Zastavimo svoje moči, da si ohranimo „Knjižnico“! Pokazimo, da smo med narodom upliven činitelj, da marsikaj lahko dosežemo, ako imamo v to le nekoliko resne volje.

Predsedništvo „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“
v Št. Juriju pri Kranji, dne 21. listopada 1896.

Predsednik:
L. Jelenec.

Tajnik:
Drag. Česnik s. r.

Učiteljski glasovi. Tovariš z dežele nam piše med drugim tudi to-le: Častiti gospod kolega! Odkritosrčno rečeno, mi učitelji po deželi smo ponosni, da imamo v našem stanovskem listu nevstrašenega branitelja naših pravic, našega ugleda! Le pogumno naprej! — Zadnja številka „Tovariša“ vzradostila nas je vse. Bolj, ko nekada, zremo mirno v hodočnost. Ne držimo pa „Gewehr beim Fuss“, ampak „fertig!“; Ziel: der „schwarze“ Punkt“ na obzorji. Ako imamo dobre voditelje, se bomo tudi zamogli uspešno braniti, kajti naša taktika bodi le „defenzivna“. Vsak napad od nasprotne strani, odbijmo pa rezko in nevstrašeno „in der verstärkten Schwarmlinie“. O kaki „reservi“ v naših vrstah nam ni misliti, ker „Pripravniki dom“ „izmuštral“ bode „elemente“, ki bodo stregli klerikalnim namenom. Ubogi „liberalen“ učitelj takrat! Le prezalostna resnica je, da se obzorje temni. Saj vse dela na to, da bi šolo dobili v svojo pest. Kako pa tudi naši „šolski prijatelji“ pričenjajo nositi glave po konci! Tam v mestu Vam ne pride taka prikazen prepogostokrat pred oči, kakor nam na deželi. Da so pa nekateri „gospodje“ taki napram marsikateremu kolegi, so pa nekateri tovariši pogostokrat, žalibože, sami krivi, ker se jim dadó prepohlevno in ponižno „pantoflati“ in se celó osornega pogleda prestrašijo, da jih kar kurja polt oblije. Tako je, tako! Solidarnosti in trdne organizacije nam še manjka. Učimo se od nasprotnikov!

Dovolj! Bodite preverjeni, da v nas na deželi najdete vedno nevstrašenih in v trdem boji za obstanek, za stanovski ugled vtrjenih mož tovarišev, ki rajši častno podležejo, predno si dadó izviti iz rok prapor napredka in prosвете! „Naprej in ne nazaj v „črno“ tmino! — Kolegijalni pozdrav! — Vaš udani
J. J.

Vabilo. Učiteljsko društvo za Sežanski šolski okraj zborovalo bode dné 3. grudnia 1896 ob 10. uri predpoldne v šolskem poslopji na Devinščini pri Proseku s sledečim dnevnim redom: 1. Predsednikovo poročilo. 2. Prečitanje in overovljenje zapisnika zadnjega zborovanja. 3. Prostorčno risanje s praktičnim poskusom. 4. Razgovor o našem gmotnem stanji. 5. Nasveti.

Učiteljsko društvo za Sežanski šolski okraj, v Sežani dné 20. listopada 1896.

K obilni udeležbi vabi uljudno.

Odbor.

Izjava okr. glavarja Schaffgotscha v imenu vlade za versko šolo na shodu predarlskih učiteljev je dala povod poslancu dr. Mengerju, da je dne 24. m. m. v poslanski zbornici interpeliral vlado zaradi Schaffgotschevega govora. Poslanci dr. Nitsche in njegovi tovariši so o tej stvari podali nujni predlog. V debati o nujnem predlogu je posegel tudi dr. Ferjančič. Ministerski predsednik grof Badeni je izjavil, da obsoja Schaffgotschovo postopanje in da je zaukazal že natančne poizvedbe. Zajedno je izjavil, da bode dež. šefe primerno instruiral, da se take dogodbe ne bodo več ponavljale. Klerikalci so udarili s Schaffgotschovo izjavo na veliki boben, da bi več učiteljev izvabili v svoj tabor. No, pa so se dobro spekli in se bodo še večkrat, če mislijo, da izvabijo učiteljstvo na svojo stran. Tempi passati. — Z Dunaja se nam dné 25. m. m. brzojavlja: Ministerski predsednik grof Badeni je zaukazal, da je proti okr. glavarju grofu Schaffgotschu zaradi njegovega govora na shodu klerikalnih učiteljev v Feldkirchnu začeti disciplinarno preiskavo.

† **Janez Debelak**, učitelj v pokoju v Tržiču je dné 25. listopada umrl. N. v m. p.!

Spominek Ivanu Filipoviču namerava postaviti „Hrv. ped. književni zbor“ v Zagrebu. V ta namen se obrača odbor s prošnjo na hrvatsko in srbsko učiteljstvo in na hrvatski narod za prispevke, oziroma darove, katere nabira društveni blagajnik g. Josip Klobučar (Zagreb, Vlaška ulica br. 60).

Kateheze. Spisal Jožef Kragelj, dekan v Tolminu. I. zvezek. Z dovolitvijo preč. knez. nadškof. ordinarijata goriskega. V Gorici 1896. Založil pisatelj. Cena 15 kr. — „Kateheze“ bodo gotovo dobrodošle vsem veroučiteljem, posebno pa še onim ljudskim učiteljem, ki poučujejo veronauk, zato jih najtopleje priporočamo.

Učiteljski koledar (Popotnikov koledar) izide, kakor smo že zadnjič poročali, v Goriški tiskarni še ta mesec. Požrtvovalni založnik g. A. Gabršček je naročil za „Koledar“ povsem nov material, ki stane nad 500 gld. Sklepamo lahko, da bode „Koledar“ ličen ter delal čast tako tiskarni, tako tudi slovenskemu učiteljstvu. Zato pa, tovariši, podpirajmo g. založnika, bodimo mu hvaležni ter hvalimo Boga, da inamo med sabo moža, ki vedno podpira težnje in potrebe našega stanu. Naročimo si takoj prve dni tega meseca „Učiteljski koledar“ vsi slovenski učitelji, da ne bode deficita, kakor pri „Knj. za ml.“ Da bode pa g. založnik vedel, koliko istisov mu je treba vezati, zato pošlji vsakdo denar (1'40 gld.) že naprej po poštni nakaznici; na upanje „Koledarja“ nikdo ne dobi.

Knjižnica za mladino stoji slabo; naročnikov ima le nekaj nad 500; deficita bo okoli 1200 gld., torej malone ves tisek je na dolgu. To je res žalostno, da tako koristnemu podjetju ne moremo pomagati na noge. Učiteljstvo ne stori povsodi svoje dolžnosti! Ako ne bode z novim letom upanja na bolje, bode moral g. založnik ustaviti to prekoristno podjetje za toliko časa, da se pokrije deficit iz zaloge. To bi bilo žalostno spričevalo za slovenske učitelje. Torej, tovariši, ganimo se — naši mladini in narodu v korist ter sebi v čast in ponos. Če bi prenehala „Knj. za ml.“, bi izgubili učitelji veliko moralno moč nad našo mladino in narodom, tembolje bi šel pa v cvetje naš sovražnik klerikalizem. Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi!

V isterski deželni šolski svet je bil namesto Slovenca Križmana imenovan laški kanonik N. Druscovich. Sedaj 185.000 Slovencev in Hrvatov nima nobenega zastopnika v deželnem šolskem svetu, docim ima 118.000 Italijanov vse zastopnike. Cesar si nam ni upala vzeti nam najbolj sovražna vlada, to je storila sedanja vlada, ki se dela Slovonom prijazna. Ali so slovenski in hrvatski poslanci res tako politično nezreli, da jim zastduje samo prijazen obraz in obljuba?

V Belgiji pride vsled novega šolskega zakona po preteku 20 let šolsko nadzorstvo zopet v roke duhovščine. Vsak škof imenuje na državne stroške za svojo provincijo jednega glavnega nadzornika s 4200 Frs. letne plače in za vsako diecezo nadzor-

nika s 3300 Frs. letne plače. To je torej tista „verska šola“, po katerej hrepené tudi naši klerikalci.

Imajo, kar mi nimamo. Učitelji na Francoskem imajo na vseh železnicaх vožnjo za polovično ceno. Na državnih železnicaх dobi vsak učitelj lahko letni vožni listek, kateri mora biti podpisan od dotičnega načelnika postaje in okr. šol. nadzornika, a na drugi strani je slika dotičnikova. Na podlagi tega lista dobi povsod vožni list za polovično ceno. — A pri nas? —a.

Pravopisje. Francoski naučni minister je sklical posebni odsek, kojega naloga je, sestaviti lažji pravopis za francoščinjno. —a.

Kdor zna, pa zna. Prebivalci Mühlenbacha pri Hastach-u na Badenskem so hoteli imeti učitelja, a ker je pomanjkanje tistih, dobili so učiteljico. Ker jo pa niso hoteli, združili in dogovorili so se vsi gostilničarji kraja, da jo nihče ne sme na hrano vzeti, s tem jo menijo prisiliti, da se odpove službi. Kaj so dosegli, še ni znano. —a.

Književno naznanilo. Vsem onim gospodom, ki me vprašujejo zastran moje zbirke „Narodnih legend za slov. mladino“, tem potem vljudno naznanjam, da mi je prva izdaja te mladinske knjižice že pred letom dnij v vseh zvezkih popolnoma pošla. Zato pa sem podpisane priredil drugo, popravljeno in izdatno pomnoženo izdajo, katera zagleda morebiti še letošnjo zimo pri svojem založniku, J. Giontini-ju v Ljubljani in sicer ilustrovaná beli dan. Nova zbirka bode obsegala sto najboljših legend, med katerimi je le kakih 40 povzetih iz prve izdaje, ostale pa so nabrane na novo, deloma iz raznih slovenskih listov in knjig, deloma pa iz naroda samega, in še torej do sedaj niso bile nikjer natisnjene. Kdor si želi omisliti navedeno zbirko, obrne se naj svoječasno do nje založnika, g. Giontinija, kojemu sem dotični rokopis že izročil.

V Središči, meseca listopada 1896.

Anton Kosi.

Kulturna slika iz Galicije. Dasi je, kakor po vseh deželah naše monarhijske šolsko obiskovanje obvezno tudi v Galiciji, vendar okolo 750.000 otrok ne more pohajati šole, jednostavno zaradi tega ne, ker šol — ni. Najgorje je v tem pogledu v okrajih Stanislav, Reszow, Nadvorna, Flumac, Bohorodczani in Horodenko, kjer do 60% otrok odrasča brez šolskega pouka!

Taki so. Prečastni pristaš ogerske ljudske stranke, katoliški župnik Karol Kalman, je nastopil te dni na shodu v Kestelyu kot kandidat. Pestil je seveda tudi šolo in mej drugim rekel: „Šola je naš največji sovražnik, kateremu svojih otrok ne smemo izročiti.“

„Slovanska knjižnica“ Snopič 52—53—54 obsega tretji del zbranih spisov Josipa Pagliaruzzi-Krilana. Ta snopič je okrašen s portretom umrlega pesnika, sliko Kobariške doline in sliko Krilanovega rojstnega doma, ter prinaša razen več zanimivih prozajčnih spisov pokojnikovih tudi nemški prevod nekaterih njegovih pesmij, njegov životopis in popis njegovega rojstnega kraja. Izdajateljstvu „Slov. knjižnice“ moramo biti hvaležni, da je priredilo to izdajo zbranih spisov toli simpatičnega in nadarjenega Krilana. 55. in 56. snopič pa prinaša krasno Puškinovo zgodovinsko novelo „Kapitanovo hči“. Priporočamo jo najtopleje.

Telesna kazen v — Berolinu. Najvišje berolinsko upravno sodišče je razglasilo te dni to-le interesantno razsodbo gledé nekega učitelja, katerega so tožili, da je pretepel jednega svojih učencev. Prusko sodišče je sodilo: Brez dvoma ima učitelj pravo, da telesno in občutno kaznuje svoje učence, in to toliko v šoli, kolikor izven nje, kajti učenec je tudi izven šole pod šolsko disciplino. To pravo imajo tudi duhovni kakor veroučitelji. Učiteljeva kazen more postati samo tedaj predmetom kazenskega postopanja, ako je ta kazen provzročila na telesu učenčevem vidnih in težkih poškodovanj. Taka poškodovanja pa so le ona, ki stavljajo učenčevo zdravje ali življenje v nevarnost. Modre, malo otečene proge (takozvane „klobase“) pa ne spadajo med taka poškodovanja, kajti prouzročuje jih vsaka občutna telesna kazen.

Uposobljenostne skušnje. Pred izpraševalno komisijo za obče ljudske in meščanske šole v Ljubljani so prestali usposobljenostni izpit za II. skupino meščanske šole g. Henrik Adam (z odliko) in gđna. Gabr. Cidrich; za ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom gospodje Anton Aparnik, Anton Božič, Al. Gorjup, Miha Kosec, Ivan Kren, Fran Potokar, Jak. Slapar, Julij Slapšak, Anton Smrdelj, Andrej Žmave in gospodičine Pavla Kren, Angela Milčinski in Evgenija Pehani; z nemškim učnim jezikom pa gospodje Otmar Herbst, Matija Petsche, Josip Samide, šolska sestra Marija Pavla Alberti in gđna. Semiramis Schmalz. Gospod učitelj Silc je prebil dopolnilni izpit za katoliški veronauk.

Iz seje ces. kr. mestnega šolskega sveta, katera se je vršila v torek, dné 10. listopada t. l., smo prejeli sledeče poročilo: Ko proglasi predsednik sklepčnost, poroča zapisnikar o došlih kurencijah in pove, kako so bile rešene. Vsled naraščaja frekvence, vsled katere je bilo treba otvoriti letos že deseti oddelek, in pa z ozirom na združitev Vodmata z Ljubljano sklene se občinskemu svetu priporočati razširjenje poslopja I. mestne petrazrednice. — Nadzorovalni dami Mariji Wessner izreče se povodom izstopa iz dosedanje službe za uzorno službovanje zahvala in priznanje. Sklene se občinskemu svetu priporočiti porabo za 1. svečan 1897. leta odpovedanih pisarniških prostorov stavbinske družbe kranjske v šolske svrhe. Josipu Janovskemu, učitelju na mestni nemški deški petrazrednici, se prizna tretja službeno-starostna doklado od 1. listopada t. l. Nekega učitelja prošnja za denarno podporo se ima deželnemu šolskemu svetu priporočilno predložiti. Stavbeni program za bodočo mestno deklško osemrazrednico v II. mestnem okraji se vzame odobruje na znanje. Sklene se pri občinskem svetu izposlovati kredit za vodstvene agende na obeh obrtnih pripravljavnica in predložiti deželnemu šolskemu svetu prošnjo, da se na obeh mestnih nemških ljudskih šolah s III. razredom počeni, jednako kot na srednjih šolah uvede slovensčina za Neslovence kot obvezni predmet, izimši slovensčine popolnoma nevešče tujce najvišjih razredov. Končno se sklene odstopiti nekaj internih zadev v kompetentno uradovanje.

Resen opomin odboru družbe sv. Mohorja. — Že pred nekaj leti se je povdarjalo, da knjige, katere pošilja družba sv. Mohorja v tolikem številu med ljudstvo, beró večinoma otroci, ki še obiskujejo šolo, da naj torej odbor pazi, da ne bode v svojih spisih smesil učiteljev. Ugovarjalo bi se lahko, da imajo tudi nemški spisi take stalne figure, profesorje, častnike i. t. d., a ta izgovor je jalov, ker oni časniki ne pridejo otrokom toliko v roke. Ljudstvu in tudi otrokom je dobro znano, da preskrbujejo družbo z večine duhovniki s svojimi spisi. Kolikor poznam ljudstvo, je še tako nepokvarjeno, da je popolno preverjeno, da se duhovnik niti v šali ne poslužuje neresnice. Pripovedi, ki jih donáša družba, ima za istinite od prve do zadnje besede. In ravno na to dejstvo se je opirala želja slovenskega učiteljstva — opira se tudi ogorčenost, s katero bode moralo izbacniti letošnji družbin koledar iz učiteljskih knjižnic.

Kljub ponižni želji slov. učiteljstva, katero deluje kolikor toliko v prosep družbe (dasi nekateri zanikujejo to odločno), kljub temu, da ima med svojimi vrstami toliko učiteljev-družbenikov, je odbor spoznal za potrebno, priobčiti v koledarju povest znanega Petra Bohinjca, ki ima naslov: „Nevednost in sleparstvo.“

V tej povesti bilo je čisto nepotrebno, privzeti učitelja in pa kazni za šolske zamude. Kratko a tem krepkeje pove znani, učiteljstvu ne ravno prijazni Peter: da je učitelj pristransk in da se dá z jedjo in pijačo dovesti do tega, da šolskim oblastvom predlaga: naj se kaznuje ubog vaščan radi šolskih zamud, kar bi ne bil storil ko „ne bi tičal vedno doli v malnu in jedel in pil zastonj“ (čudno da še žrl ni)!

In kako lepo nazivlje „podkurjenega učenika!“

Tisti „ščetinasti somaster“. Krasen epiteton! Vredno dete svojega očeta. Seveda gospóda, ki zida „mostove za osle“, morala bo pričeti z gradnjo hlevov za ščetince. Kaj bi rekli ti ljudje, ko bi spisal kak učitelj povest, v katero bi po sili privlekel duhovnika in pisal o trebušnem župniku z žarečim obrazom, — dasi bi še vedno ostal človeku podoben. Le pomislijo naj gotovi krogi, da mora učitelj skrbeti, da z malo plačo preskrbi pošteno sebe in svojo družino, ne pa da bi z nezmernostjo v jedi in pijači dajal komu povod, primerjati ga oni živali, ki se odlikuje s požrešnostjo.

Ugovarjalo se bode, da odbor pri tolikem delu ne more paziti na take stvari in da je ta opazka do cela nedolžna šala. Ker pa poznamo pisca in njega vedenje do učiteljstva, prepričani smo, da je storil to vedoma in namenoma, da si ohladi svojo jezico, katero z raznimi denuncijacijami ni mogel ohladiti nad učiteljem, naj si bode že v Drnuljah ali Trnji, ki je bil nedavno po nedolžnem premeščen doli v Belokrajino!

—r.

Jan Lego, znani prijatelj slovenskih učiteljev je poslal „Slovenskemu učiteljskemu društvu“ nad 100 čeških šolskih knjig.

Šolstvo in ljudstvo v Bukovini. Govoril je o tem v učiteljskem društvu. Komensky za Prago in okolico učitelj g. Záhora. Iz tega govora prinesel je „Posel z Budče“ nastopni posnetek: Ni je avstrijske zemlje, katere prebivalci bi bili tako različne narodnosti, ko v Bukovini. Razven Malorusov in Rumunov, katerih je največ, so tudi Židje in Neinci, Polaki. Madjari in — Čehi, katerih je v Bukovini nad 2000 in zasedajo tam mesta uradnikov, tehnikov, industrijcev i. dr. Ta raznoličnost narodov kaže se tudi v šoli. L. 1888. je imela Bukovina 255 javnih ljudskih šol, med njimi 87 ruskih, 67 rumunskih, 80 zmešanih, 19 nemških in 3 madjarske. Na teh šolah je poučni jezik dvojni, trojni, no v posebno razvitih šolah celo četverni (ruski, rumunski, poljski in nemški).

Učitelj mora vse, kar uči, v teh jezikih ponoviti. Ako se k temu pridene še prenapolnjenost šol, umevno je, da navzlic silnemu učiteljevemu naporu ne more imeti dobrega uspeha. Nekega voditelja tako razvite šole so vprašali, zakaj ne pošilja svojega otroka v domačo, temveč v mestno šolo. Odgovoril je: Za to, ker bi se v domači šoli ničesar ne priučil. Od vsacega učitelja se zahteva, da ume ruski, rumunski in nemško, za nameček pa še poljski in madjarski; radi tega so pa tudi prav slabo plačani! Ko izstopi učenec iz šole, ne zna niti brati, niti pisati, da skoro niti šteti, a za to se sili popačeno govoriti nekaj jezikov. Navadno je njihov govor mešanica raznih jezikov. Radi te mnogojezičnosti prosto ljudstvo ne ve, katere narodnosti je. Običajno se narodnost določa po — obleki. Po obleki se ločijo Rusi, Rumuni in kdor je po naše napravljen je „Švab“. Pri ljudskem popisovanju se je mnogo ljudi upisalo za Nemce, akoravno ne znajo niti besede nemške, in to le radi — švabske obleke. Jediní Madjari govorijo vedno le v svoji materinščini, ako tudi drugi jezik razumejo in ne pogovoriš se z njimi drugače, ko po tolmaču, kateri je navadno Žid. Šolska poslopja so lepa, ker so večinoma novejša doba, z rumunskimi nadpisi. Pred poslopjem stoji mal, lesen zvonik, kjer sklicava učitelj otroke v šolo, ker deželani nima jo ur, vsaj ne poznajo nanje.

Kakor so različni Bukovinci po jeziku, še bolj se pa razlikujejo po veroizpovedanji. Ločijo se v rimsko-katolike, pravoslavne, unitarje, kalvince, luterance, armence in žide, razven teh je pa še mnogo drugih sekt. Nahajajo se šole v katerih je skoro vsak učenec druge vere. A ker ima vsaka vera svoje praznike, zato ne najdeš druge šole, da bi imela toliko počitnic ko bukovinska, kajti vsako veroizpovedanje natančno praznuje svoje praznike. Koliko se pa zavedajo svoje vere, razvidno je lahko iz tega, da nekateri rimsko-katoliški dajo krstiti svoje otroke vse najedenkrat, n. pr. nek poštni uradnik je dal svojega 12, 10 in 6 letnega otroka vkup krstiti.

V Bukovini je 1 meščanska in 3 srednje šole, mej katerimi sta 2 nemški in 1 rumunsko nemška. Dve učiteljski pripravnici sta nemški, a preskušnjo more tudi preostati v ruščini ali rumunski. Študirajo pa največ Židje in od imeščanov Nemci, Poljaki in Čehi. Ljudstvo je zelo neizobraženo in bedno. Pisati in brati ne zna skoro nikdo, zato vidiš mesto napisov primitivne slike, na gostilnicah vrček piva, sklenica, kozarec „kořalky“ (žganja) in „preclik“ (presta). Židovi skladajo skoraj vse blago pred prodajalnico. Večjega denarja, zlasti papirnatega, ljudstvo malo pozna. Na nekem letnem sejmu, kateri so zelo hrupni in na konjih bogati, prodal je kmetovalec konja za 100 glđ. in goljujufi kupec dal mu je mesto stotaka — vigneto od steklenice. Prodajalec je vzel ta papir, a še le ko je hotel nakupiti blaga, zvedel je, da to ni stotak, a takrat ni bilo o kupcu ni duha ni sluha. Po vseh cestah, katere vedejo do sejma, zbira se množica beračev, kateri ne prenehoma govoreči in napol pevajoči prosijo mimoidoče. Ljudstvo se živi od kmetijstva in konjereje. Na njivo seje debelačo (koruzo), vmes konoplje, fižol, bob, papriko, buče in solčnice, vse pomešano. „Mamaliga“, kaša iz turščice, jim je vsakdanja jed zjutraj, opoldne in zvečer. Opečeno turščičovno privoščijo si le premožnejši. Poleti jedo veliko surovih kumar tudi s kožo, čebulo in česnom. Prej so pili tudi veliko žganja; a tri leta sem množe se vasi, v kateri ne pijejo žganja. Povod temu je: Nek kmet se je napil toliko žganja, da je vsled tega prespal več dni. Ko se je prebudil, pripovedoval je, da je bil v nebesih in da mu je Bog razkazal muke pijancev. Ta kmet hodil je od vasi do vasi, povsod pripovedovaje ta dogodek, a ljudstvo mu je prisegalo, da opusti žganje. To gibanje podpirajo zlasti antisemitje, ker dobiček je imel le žid. Vas, v kateri ne pijejo žganja, pozna se po tem, da više po drevesih sklenice in sodčki od žganja.

Žene tkajo iz konopljenega lakna debelo platno in nosijo pridelke na trg. Vasi so zelo raztresene, raztezajoče se nad uro daleč ob cesti in konec nje navadno ciganska koč. Koča, imajoča vhod proti jugu, je z lesene ogrodi ter napolnjena z glino. V njej ni peči in ogenj zametajo na tleh ali ognjišči, poleti pred kočo. Bivanje, v taki koči, podobni včasih jami, je za nasince zelo neprijetno — Bukovina ima prirodne krasote, a zato ima zelo obubožan ljud. In to ljudstvo hočejo rešiti z nemškimi srednjimi šolami in nemskim vseučiliščem.

Knjige družbe sv. Mohorja. Te dni so nam došle ravnokar izdane knjige družbe sv. Mohorja. Družba je izdala naslednje knjige: Koledar za l. 1897., Slovenska pesmarica, Naše škodljive rastline v podobi in besedi, Zgodbe sv. pisma in Slovenske večernice. O teh knjigah govorili bomo še obširneje, za danes le omenjamo, da ima družba letos 75.227 članov, da je torej izdala 451.362 knjig.

Hygienične šolske klopi Ivana Weixl-na. Tukajšnja šola si je letos omislila te klopi in smo vsi z njimi prav zadovoljni. Tudi otroci so jih kaj veselili. Šolam, ki rabijo nove klopi, priporočajo se

Krajni šolski svet in vodstvo šole Sv. Križ pri Kostanjevici 25. vinotoka 1896.

Andrej Štritar, predsednik.

Karol Kaligar, vodja.

Marljivost čbele. Čbelarji so izračunali, da 3.750.000 čbelam treba, da obiščejo 62.000 cvetov, predno naberejo pol kilograma medu. Zares; tolike marljivosti in vztrajnosti je ni v nobenem bitju, nego v čbeli.

Zahvala. Slavno društvo „Narodna šola“ je blagoizvolilo za malo svotico veliko raznega šolskega blaga tukajšnji šoli nakloniti.

Za prelepi dar se podpisani v svojem in v imenu revne šolske mladine najtopleje zahvaljuje ter vsklikne: „Bog plačaj!“

V Horjulu, dne 20. listopada 1896.

Pokorn.

Zahvala. Blago podporno društvo „Narodna šola“ podpira že več let tukajšno šolo tako z učili, kakor tudi s pisalnimi potrebščinami — in to ves čas brezplačno. Tudi letos je poslalo veliko šolskega blaga brezplačno.

Imenom svojim in revne tukajšnje šolske mladine izrekam vrlejš „Narodnej šoli“ iskreno zahvalo.

Šolsko vodstvo v Dragi, dne 7. listopada 1896.

Andoljšek.

Zahvala. Prekoristno društvo „Narodna šola“ v Ljubljani, blagoizvolilo je poslati podpisnemu šolskemu voditeljstvu za mali znesek obilo šolskega blaga ter 10 snopičev „Knjižnica za mladino“. Podpisani si šteje v dolžnost, da gori navedenemu društvu za ta dar izreka v imeni šolske mladeži najtoplejšo zahvalo. Bog plati!

Voditeljstvo šole v Velikem Trnu pri sv. Duhu, dne 10. listopada 1896.

Josip Osana, učitelj-voditelj.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1058

o. šol. sv. Četrto učiteljsko mesto na četirirazredni ljudski šoli v Devici Mariji v Polji z plačilom IV. razreda in s prostim stanovanjem je popolniti definitivno.

Prošnje je poslati predpisanim potom tukajšnjemu uradu do 10. grudnia 1896.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 19. listopada 1896.

Št. 1566

o. šol. sv. Ker je g. učitelj na dvorazredni ljudski šoli na Trebelnem naredil izpit učiteljske vsposobnosti, razpisuje se drugo učno mesto na ondodni šoli z letnimi 450 gld. v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje za to službo naj se predpisanim potom semkaj vlagajo do 18. grudnia 1896.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 18. listopada 1896.

Št. 1596

o. šol. sv. Na dvorazredni ljudski šoli v Šmarjeti je stalno popolniti drugo učno mesto z letnimi dohodki 450 gld.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potom semkaj vlagajo do 20. grudnia 1896.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 22. listopada 1896.

Št. 1595

o. šol. sv. Na dvorazredni ljudski šoli v Škocijani je stalno popolniti drugo učno mesto z letnimi dohodki 450 gld.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potom semkaj vlagajo do 20. grudnia 1896.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 22. listopada 1896.

Št. 785

o. šol. sv. Na jednorazredni ljudski šoli v Zalogu je definitivno popolniti mesto učitelja in voditelja s prispevki IV. plačilnega razreda, poslovno doklado letnih 30 gld. in prostim stanovanjem.

Prošnje je poslati predpisanim potom tukajšnjemu uradu do 12. grudnia 1896.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 21. listopada 1896.

Listnica. Tovariši! Ta mesec se bodo vršili občni zbori „čitalnic“, raznih bralnih in drugih društev. Prosimo, zahtevajte pri vseh teh zborovanjih, da se naroče na naš list. Skrbite, da bodo naročniki našemu listu tudi krajni šolski sveti šole in vplivni rodoljubi. Zahtevajte tudi po vseh gostilnah in kavarnah, v katere zahajate „Učiteljskega Tovariša“. Naša skrb bodi, da pride naš list

med národ, da ta zvé, po čem težimo. Prijatelji in somišljeniki naši pa skrbite tudi, da se z novim letom naroče na „Učit. Tov.“ tudi tiste tovarišice in tovariši, ki do sedaj niso dobivali našega lista. Čim bolj bode „Učiteljski Tovariš“ podpiran gmotno, tembolj odločno in odkrito bodedo govorili v njem. Črne oblake, ki se že dlje časa zbirajo nad našim stanom, moramo razgnati in to čim preje, da ne bode prepozno. V ta namen je pa treba sloge, edinosti, požrtvovalnosti in vstranosti. Torej le naprej, vedno bolj naprej!

Konferenčna poročila iz ljubljanske okolice, radovljiskega, kranjskega, litijskega, krškega, črnomeljskega in kočevskega okraja smo morali zaradi tesnega prostora odložiti na poznejši čas. Iz tega vzroka smo odložili za prihodnjo številko tudi nekaj „izjav“ posameznih učiteljskih društev. Prosimo potrpljenja.

V podpisnem založništvu so izišle
in se dobivajo
po 50 kr. knjiga:

Pripovedke

iz avstrijske zgodovine.

Nabral in priredil Jakob Dimnik,
učitelj v Ljubljani.

Tiskarna R. Milic.

Slovensko učiteljsko društvo je izdalo in založilo te-le knjige:

Komensky - Ravnikar: „Didaktika“ 50 kr.

Dimnik: „Domoznanstvo v ljudski soli“ 50 „

* * * „Učiteljski večeri“ 20 „

Ciperle: „Národna vzgoja“ 30 „

Vse te knjige se dobivajo pri upravnistvu našega lista; pri urednistvu se pa dobiva:

Dimnik: „Domača vzgoja“ 1 gld.

Vabilo na naročbo.

„Učiteljski koledar“

s točnim šematizmom izide ta mesec v založbi Goriške tiskarne.

— Cena lično vezanemu koledarju bo 1 gld. 40 kr. s poštino vred. — Denar je pošiljati že naprej Goriški tiskarni

Andrej Gabršček v Gorici.

Spominjajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1 poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati urednistvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema gospod A. Kecelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. Inserati po dogovoru.

Izdavatelj in lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.